

1.2.2. Natura juridică a drepturilor de proprietate industrială

De-a lungul timpului s-au succedat în literatura de specialitate, mai multe opinii privind natura juridică a drepturilor de proprietate industrială.

Inițial drepturile de creație industrială au fost considerate ca fiind veritabile **drepturi de proprietate**. Opinia a fost criticată pe considerentul că dreptul de proprietate industrială prin caracterul său necorporal nu întrunește atributele clasice ale dreptului de proprietate (*jus utendi, jus fruendi și jus abutendi*) și nici nu este susceptibil de *dreptul de urmărire și dreptul de preferință*.

Într-o altă opinie s-a susținut că drepturile de proprietate industrială sunt drepturi intelectuale ce alcătuiesc o categorie distinctă de drepturi, ce trebuie recunoscute alături de cele deja consacrate (drepturile personal nepatrimoniale și drepturile patrimoniale cu cele două subcategorii: drepturile reale și de creanță/obligaționale).

Într-o altă opinie s-a considerat că drepturile de proprietate industrială sunt **„drepturi de clientelă”** caracterizate printr-un monopol exclusiv de exploatare, titularul putând opune dreptul său *„erga omnes”*. Potrivit acestei concepții, drepturile de clientelă alcătuiesc o a treia grupă de drepturi patrimoniale alături de drepturile reale și cele de creanță. Teoria drepturilor de clientelă a fost criticată *considerându-se că ea se fundamentează exclusiv pe funcția dreptului de proprietate industrială de a cucerii clientela pentru un bun material cum este invenția sau cu ajutorul unui bun material cum ar fi marca sau numele comercial, când în mod firesc – trebuie relevat conținutul acestor drepturi*^[1].

În prezent drepturile de proprietate industrială constituie un **drept de proprietate incorporală**, calificare care se consideră validată atât de legislație cât și de jurisprudență.

1.2.3. Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM)

Sediul materiei: H.G. nr. 573/1998 privind organizarea și funcționarea Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci^[2].

Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (**OSIM**) este organul de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică aflat în subordinea Ministerului Economiei cu autoritate unică pe teritoriul României în asigurarea

^[1] O. Calmuschi, *op. cit.*, p. 17.

^[2] Hotărârea nr. 573 privind organizarea și funcționarea Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci publicată în M. Of. nr. 345 din 11 septembrie 1998, modificată prin H.G. nr. 1396 din 18 noiembrie 2009, publicată în M. Of. nr. 813 din 27 noiembrie 2009, H.G. nr. 560/2013, publicată în M. Of. nr. 497 din 7 august 2013 și H.G. nr. 63/2017 publicată în M. Of. nr. 150 din 28 februarie 2017.

protecției proprietății industriale, în conformitate cu legislația națională în domeniu și cu prevederile convențiilor și tratatelor internaționale la care România este parte (art. 1 din H.G. nr. 573/1998).

Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci elaborează și supune spre aprobare Guvernului, strategia dezvoltării protecției proprietății industriale în România și aplică politica Guvernului în domeniu. Potrivit art. 3 din H.G. nr. 573/1998, OSIM exercită în principal, următoarele atribuții:

- înregistrează și examinează cererile din domeniul proprietății industriale, eliberează titluri de protecție care conferă titularilor lor drepturi exclusive pe teritoriul României;
- este depozitarul registrelor naționale ale cererilor depuse și al registrelor naționale ale titlurilor de protecție acordate pentru invenții, mărci, indicații geografice, desene și modele, topografii de produse semiconductoare, modele de utilitate și certificate suplimentare de protecție;
- editează și publică Buletinul Oficial de Proprietate Industrială al României;
- editează și publică fasciculele brevetelor de invenție;
- administrează și conservă Colecția națională de proprietate industrială, întreține și dezvoltă baza de date informatizată în domeniul său de activitate, inclusiv prin schimburi internaționale;
- efectuează, la cerere, servicii de specialitate în domeniul proprietății industriale;
- editează și publică Revista română de proprietate industrială și alte publicații destinate promovării obiectului său de activitate;
- atestă consilierii în domeniul proprietății industriale^[1] și ține evidența acestora în registrul național al cărui depozitar este;
- acordă, la cerere, consultanță de specialitate în domeniul proprietății industriale și organizează cursuri de instruire, seminarii și simpozioane în domeniu;
- asigură armonizarea cadrului legislativ național cu reglementările internaționale și europene în domeniul protecției proprietății industriale;
- inițiază, negociază și participă, în condițiile legii, la încheierea de convenții, acorduri, protocoale și alte înțelegeri interne și internaționale în domeniul protecției proprietății industriale;
- participă și implementează prin specialiștii Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci proiecte europene și regionale în domeniul proprietății industriale,

^[1] O.G. nr. 66/2000 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilieri în proprietate industrială publicată în M. Of. nr. 1019 din 21 decembrie 2006.

finanțate parțial sau integral de către organisme cu care oficiul dezvoltă relații de cooperare;

- îndeplinește orice alte atribuții în domeniul proprietății industriale, care decurg din dispozițiile legale în vigoare și din acordurile internaționale la care România este parte.

Aspecte de aprofundat/studiu individual: instituția consilierului de proprietate industrială (vezi *Ordonanța nr. 66 din 17 august 2000 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier în proprietate industrială, republicată în M. Of. nr. 1.091 din 21 decembrie 2006*).

1.3. Aplicații

1.3.1. Teme referat

1. Importanța profesiei de consilier în proprietate industrială pentru domeniul dreptului proprietății intelectuale.

2. Drepturile și obligațiile consilierului în proprietate industrială.

3. Analizați comparativ cele două componente ale dreptului proprietății intelectuale.

4. Organizația Mondială de Proprietate Intelectuală: constituire, scop, atribuții.

1.3.2. Întrebări de verificare a cunoștințelor

1. De ce Acordul de la Marrakech reprezintă un moment important pentru domeniul proprietății intelectuale?

2. Ce reprezintă T.R.I.P.S.?

3. Enumerați drepturile care potrivit art. 2 lit. viii) din Convenția de la Stockholm se identifică cu proprietatea intelectuală.

4. Explicați de ce enumerarea drepturilor privind creația intelectuală, astfel cum este prevăzută în Convenția de la Stockholm nu are caracter limitativ.

5. Analizați conceptul de proprietate intelectuală.

6. Analizați corelația dintre dreptul proprietății intelectuale și dreptul proprietății industriale.

7. Dați exemple de creații intelectuale protejate pe tărâmul dreptului proprietății industriale.

8. Dați exemple de creații intelectuale protejate pe tărâmul dreptului de autor.

9. Ce reprezintă O.M.P.I.?

10. Noțiunea de *proprietate* în cazul creației intelectuale se suprapune pe conceptul de *proprietate* astfel cum este el definit în Codul civil? Argumentați.

11. Cum calificați drepturile de proprietate intelectuală? Argumentați.

12. Definiți conceptul de proprietate industrială în sens de *instituție juridică* și în sens de *drept subiectiv*.

13. Clasificați drepturile privind creațiile intelectuale care se bucură de protecție pe tărâmul dreptului proprietății industriale.

14. Ce reprezintă OSIM?

15. Enumerați atribuțiile Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci.

1.3.3. Teste grilă

1. Trade Related Aspects on Intellectual Property Rights (T.R.I.P.S.)/ Aspecte ale Drepturilor de Proprietate Intelectuală legate de Comerț:

- a. este parte integrantă a Acordului de la Marrakech;
- b. a fost instituit prin Convenția de la Stockholm;
- c. a fost instituit prin Convenția de la Paris.

2. T.R.I.P.S. a fost creat în anul:

- a. 1994;
- b. 1965;
- c. adoptării Acordului de la Marrakech.

3. Organizația Mondială a Comerțului/O.M.C. a luat ființă în anul:

- a. 1967;
- b. 1994;
- c. adoptării Acordului de la Marrakech.

4. Acordul de colaborare între OMC și OMPI a fost semnat în anul:

- a. 1995;
- b. 1965;
- c. 1999.

5. Organizația Mondială de Proprietate Intelectuală/OMPI:

- a. a fost creată prin Convenția de la Stockholm;
- b. a luat ființă în anul 1965;
- c. este o organizație cu caracter interguvernamental, specializată în cooperarea internațională.

6. Proprietatea intelectuală cuprinde un ansamblu de reguli prin care se asigură protecția:

- a. drepturilor născute din invenția brevetată;

- b. drepturile cu privire la mărci și indicații geografice;
- c. numai drepturile privind operele literare, artistice și științifice.

7. Sunt drepturi de proprietate intelectuală:

- a. și dreptul asupra desenelor sau modelelor;
- b. numai drepturile conexe dreptului de autor;
- c. și dreptul de autor asupra unui program de calculator.

8. Proprietatea intelectuală:

- a. este diferită de proprietatea industrială;
- b. include proprietatea industrială;
- c. este identică cu proprietatea industrială.

9. Proprietatea intelectuală include:

- a. și proprietatea industrială;
- b. numai drepturile de autor asupra operelor literare, artistice și științifice;
- c. și drepturile conexe dreptului de autor.

10. Dreptul de proprietate industrială și drepturile de autor și drepturile conexe:

- a. constituie componente ale dreptului de proprietate intelectuală;
- b. se aseamănă dar se și deosebesc;
- c. nu prezintă nici o asemănare.

11. Principiile fundamentale din domeniul proprietății intelectuale:

- a. guvernează numai domeniul proprietății industriale;
- b. se regăsesc și la baza dreptului de autor și a drepturilor conexe;
- c. reprezintă un factor de asemănare între cele două mari domenii ale proprietății intelectuale.

12. Creațiile din domeniul proprietății artistice și literare se deosebesc de cele industriale prin:

- a. durata protecției;
- b. titlul de protecție necesar pentru recunoașterea drepturilor de autor;
- c. diferențe în privința sancțiunilor, mult mai aspre în cazul creațiilor industriale.

13. Drepturile de proprietate intelectuală sunt considerate:

- a. bunuri mobile prin natura lor;
- b. bunuri mobile incorporale;
- c. bunuri mobile corporale.

14. Sunt protejate pe tărâmul dreptului proprietății industriale:

- a. invențiile;
- b. mărcile și indicațiile geografice;
- c. programele de calculator.

15. Proprietatea industrială reprezintă ansamblul normelor juridice care reglementează raporturile privind:

- a. creațiile aplicabile în industrie precum și semnele distinctive ale unei asemenea activități;
- b. creațiile artistice, științifice și literare;
- c. programele de calculator.

16. Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci reprezintă:

- a. un organ de specialitate al administrației publice centrale, aflat în subordinea Ministerului Economiei;
- b. un organ de specialitate al administrației publice centrale, aflat în subordinea Guvernului;
- c. autoritatea unică pe teritoriul României în asigurarea protecției proprietății intelectuale.

17. Depozitarul registrelor naționale ale cererilor depuse și al registrelor naționale ale titlurilor de protecție acordate pentru invenții, mărci, indicații geografice, desene și modele, topografii de produse semiconductoare, modele de utilitate și certificate suplimentare de protecție este:

- a. OSIM;
- b. ORDA;
- c. OMPI.

18. Operele artistice se bucură de protecție:

- a. pe tărâmul dreptului proprietății industriale;
- b. pe tărâmul dreptului proprietății intelectuale;
- c. atât pe tărâmul dreptului proprietății industriale cât și pe tărâmul dreptului proprietății intelectuale.

19. Dreptul de proprietate industrială este:

- a. un drept de proprietate incorporeal;
- b. un drept de clientelă;
- c. un drept personal nepatrimonial.

20. Dreptul proprietății intelectuale reglementează:

- a. doar raporturile sociale privind proprietatea industrială;
- b. numai raporturile sociale privind proprietatea literară și artistică;
- c. raporturile sociale privind creația intelectuală și rezultatele acesteia sub cele mai variate forme.

21. Oficiul de Stat pentru Inventții și Mărci este:

- a. un organism de gestiune colectivă;
- b. un organism de specialitate al administrației publice locale aflat în subordine guvernului;
- c. un organism de specialitate al administrației publice centrale.

22. Între proprietatea intelectuală și proprietatea industrială există o corelație de tip:

- a. parte – întreg;
- b. element – parte;
- c. întreg – parte.

23. Consilierul în proprietate industrială:

- a. poate fi și avocat;
- b. este întotdeauna și avocat;
- c. nu poate fi și avocat.

24. Armonizarea cadrului legislativ național cu reglementările internaționale și europene în domeniul protecției proprietății industriale este asigurată de;

- a. Guvern;
- b. Ministerul Economiei;
- c. OSIM.

25. Consilierii în proprietate industrială sunt atestați de:

- a. OSIM;
- b. ORDA;
- c. OMPI.

Capitolul II

Invenția brevetabilă

2.1. Noțiunea de invenție

Legea privind brevetele de invenție nr. 64/1991^[1] care împreună cu Regulamentul de aplicare^[2] constituie actul normativ de bază pe plan intern privind invenția brevetabilă nu oferă o definiție legală a invenției. În art. 10 din Legea nr. 62/1974 privind invențiile și inovațiile^[3] abrogată prin Legea nr. 64/1991 se definea invenția, într-o terminologie neunitară și ambiguă, invenția fiind considerată fie o creație științifică sau tehnică fie o soluție tehnică. Definiția a fost criticată în literatura juridică deoarece o creație științifică fără indicarea unei aplicațiuni concrete nu poate fi calificată ca invenție^[4]. În aceste condiții doctrinei i-a revenit sarcina de a defini invenția utilizând noțiuni extrinseci legii. Astfel *invenția* a fost definită ca fiind creația intelectuală ce reprezintă soluția concretă a unei probleme tehnice aplicabilă în industrie^[5]. Noțiunea de „industrie” este utilizată *lato sensu* și presupune atât industria cât și agricultura, prestările de servicii ca și activitatea comercială.

Pe de altă parte invenția brevetabilă nu este definită în lege, în cazul acesteia legiuitorul stabilind condițiile ce trebuie îndeplinite pentru ca invenția să aibă vocație la protecție^[6].

2.2. Sediul materiei

În *plan intern*, regimul juridic al brevetelor de invenție este reglementat în următoarele acte normative:

- Legea nr. 64/1991 privind brevetele de invenție^[7];

[1] Republicată în M. Of. nr. 613 din 19 august 2014.

[2] H.G. nr. 547 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 64/1991 privind brevetele de invenție a fost publicată în M. Of. nr. 456 din 18 iunie 2008.

[3] Publicată în B. Of. nr. 137 din 2 noiembrie 1974.

[4] Y. Eminescu, *op. cit.*, p. 40.

[5] O. Calmuschi, *op. cit.*, p. 19.

[6] În acest sens art. 6 alin. (1) din Legea nr. 64/1991 republicată, dispune: „Un brevet poate fi acordat pentru orice invenție având ca obiect un produs sau un procedeu, în toate domeniile tehnologice, cu condiția ca aceasta să fie nouă, să implice o activitate inventivă și să fie susceptibilă de aplicare industrială”.

[7] Legea nr. 64/1994 a fost publicată în M. Of. nr. 212 din 21 octombrie 1991, și a fost republicată succesiv de trei ori în M. Of. nr. 752 din 15 octombrie 2002, în M. Of. nr. 541 din 8 august 2007 și în M. Of. nr. 613 din 19 august 2014.

- Legea nr. 93/1998 privind protecția tranzitorie a brevetelor de invenție^[1];
- Legea nr. 83/2014 privind invențiile de serviciu^[2];
- H.G. nr. 547/2008 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 64/1991 privind brevetele de invenție;
- H.G. nr. 573/1998 privind organizarea și funcționarea Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci;
- Normele nr. 211/1998 ale OPSM de aplicare a Legii nr. 93/1998 privind protecția tranzitorie a brevetelor de invenție^[3];
- Normele nr. 242/1999 ale OSIM privind sprijinirea brevetării în străinătate a invențiilor românești^[4];
- Normele nr. 318/2000 pentru modificarea și completarea Normelor nr. 242/1999 ale OSIM privind sprijinirea brevetării în străinătate a invențiilor românești privind sprijinirea brevetării în străinătate a invențiilor românești, emise de OSIM^[5].

Pe plan internațional, principalele acte normative prin care se asigură protecția juridică a brevetelor de invenție, sunt următoarele.

- Convenția pentru protecția proprietății industriale, semnată la Paris la data de 20 martie 1883^[6];
- Convenția pentru instituirea Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale semnată la Stockholm la data de 14 iulie 1967;
- Tratatul de cooperare în domeniul brevetelor, adoptat la convenția diplomatică de la Washington, la data de 19 iunie 1970^[7];
- Convenția privind brevetul european, adoptată la München, la data de 5 octombrie 1973;

[1] Publicată în M. Of. nr. 186 din 20 mai 1998.

[2] Publicată în M. Of. nr. 471 din 26 iunie 2014.

[3] Publicate în M. Of. nr. 358 din 22 septembrie 1998.

[4] Publicate în M. Of. nr. 60 din 18 februarie 1999.

[5] Publicate în M. Of. nr. 115 din 16 martie 2000.

[6] Convenția a fost revizuită la Bruxelles la 14 decembrie 1900, la Washington la 2 iunie 1911, la Haga la 6 noiembrie 1925, la Londra la 2 iunie 1934, la Lisabona în 1958 și la Stockholm la 14 iulie 1967. România a aderat la Convenția de la Paris în formele revizuite la Bruxelles și Washington, la 26 octombrie 1920, iar prin Decretul nr. 427/1963 publicat în B. Of. nr. 19 din 19 octombrie 1963, a aderat la forma revizuită la Lisabona. Convenția în forma revizuită la Stockholm a fost ratificată de România prin Decretul nr. 1177/1968.

[7] Ratificat de România prin Decretul nr. 81/1979, publicat în B. Of. nr. 22 din 8 martie 1979.

- Acordul dintre Guvernul României și Organizația Europeană de Brevete privind cooperarea în domeniul brevetelor, semnat la București, la data de 9 septembrie 1994^[1];
- Aranjamentul privind clasificarea internațională a brevetelor de invenție semnat la Strasbourg la data de 26 martie 1971^[2] și altele.

2.3. Categoriile de invenții brevetabile

Invențiile pot fi clasificate în funcție de mai multe criterii, după cum urmează:

1. În funcție de obiectul invenției distingem între **invenția de produs** și **invenția de procedeu**. Astfel potrivit art. 6 alin. (1) din Legea nr. 64/1991, un brevet poate fi acordat pentru orice invenție având ca obiect un produs sau un procedeu.

Invenția de produs are ca obiect un **produs**, înțelegând prin acesta un obiect cu caracteristici determinate, definite tehnic prin părțile sale constructive și după caz, constitutive, prin elementele de legătură dintre acestea, prin forma sa constructivă sau a părților constitutive, prin materialele din care este realizat, prin relațiile constructive, de poziție și funcționare dintre părțile constitutive sau prin rolul funcțional al acestora^[3]. Includem în această categorie: dispozitive, instalații, echipamente, mașini-unelte, aparate sau ansambluri de aparate care funcționează împreună sau care se referă la mijloace de lucru pentru realizarea unui procedeu de fabricație ori de lucru^[4]. **Produsul nou** este un corp determinat, bine conturat cu o compoziție sau o structură particulară ce îl diferențiază de alte corpuri.

Invenția de procedeu are obiect un procedeu. **Procedeu** sau mijlocul reprezintă agenții, organele, procedeele care conduc la obținerea fie a unui rezultat fie a unui produs.

Prin urmare procedeu se distinge de produs nu printr-o anumită formă ci prin efectul tehnic urmărit a fi realizat prin aplicarea sa. Exemplul curent care se dă în literatură este acela al brichetei. Astfel două produse identice ca structură fizică (bricheta) pot constitui două invenții distincte de procedeu dacă la o brichetă efectul

^[1] O.G. nr. 32/1996 pentru ratificarea Acordului a fost publicată în M. Of. nr. 195 din 21 august 1996; Legea nr. 32/1997 privind aprobarea Ordonanței nr. 32/1996 pentru ratificarea Acordului dintre Guvernul României și Organizația Europeană de Brevete privind cooperarea în domeniul brevetelor, semnat la București la 9 septembrie 1994, a fost publicată în M. Of. nr. 43 din 14 martie 1997.

^[2] România a aderat la acest Aranjament prin Legea nr. 3/1998 (M. Of. nr. 10 din 14 ianuarie 1998); vezi text: <http://www.osim.ro/legislatie/brevete/AranjamentulDeLaStrasbourg.pdf>

^[3] Art. 12 alin. (2) din H.G. nr. 547/2008.

^[4] Pentru alte exemple vezi art. 12 alin. (3) din Regulament.

tehnic este producerea flăcării iar la cealaltă brichetă efectul tehnic îl constituie eliminarea unui gaz lacrimogen^[1].

Potrivit art. 6 alin. (2) din lege, invențiile din domeniul biotehnologiei sunt brevetabile, dacă se referă la:

- un material biologic care este izolat din mediul natural sau este produs prin orice procedeu tehnic, chiar dacă înainte se producea în natură;
- plante sau animale, dacă posibilitatea tehnică de realizare a invenției nu se limitează la un anumit soi de plante sau o anumită rasă de animale;
- un procedeu microbiologic sau la un alt procedeu tehnic și un produs, altul decât un soi de plante sau o rasă de animale, obținută pe această cale;
- un element izolat al corpului uman sau altfel produs printr-un procedeu tehnic, inclusiv secvența sau secvența parțială a unei gene, chiar dacă structura celui element este identică cu structura unui element natural.

2. În funcție de stadiul tehnicii invenția brevetabilă poate fi *de pionier* sau **obișnuită**. *Invențiile de pionier* se deosebesc de cele *obișnuite* prin aceea că sunt deschizătoare de drum în diferite domenii tehnologice, marcând începutul unui șir de creații industriale, remarcabile pentru acel domeniu. Astfel *Jethro Tull (n. 30 martie 1674 — d. 21 februarie 1741) a fost un pionier englez al agriculturii, inventator al semănătorii, invenție prin care a avut un rol decisiv în crearea saltului semnificativ al Marii Britanii în domeniul agricol, mișcare cunoscută sub numele de British Agricultural Revolution — Revoluția agricolă britanică. Proprietar de pământ, inovator, Jethro Tull a promovat folosirea săpăligii, a inventat un anumit tip de plug modern și semănătoarea mecanică modernă în 1701, folosind pedalele orgii ce aparținea bisericii parohiale. Jethro Tull a fost un personaj polivalent, care a studiat dreptul la prestigioasa Universitate Oxford iar apoi, stăpânit de neliniștea și efervescenta specifice perioadei de apogeu a barocului, s-a orientat spre agricultură, profitând de spiritul său născocitor și de binefacerea unei moșteniri care l-a transformat, peste noapte, în latifundiar. Acțiunile sale de pionierat au constituit demersuri menite să pună agricultura pe baze noi, științifice, inovatoare pentru acea perioadă istorică*^[2].

Invențiile obișnuite sunt acele creații industriale, inspirate din invențiile de pionier, care se succed ca într-un șirag de perle, contribuind la progresul umanității în domeniile tehnologice în care se încadrează.

[1] O. Calmuschi, *op. cit.*, p. 20.

[2] Comunicat de presă – Project Events, http://www.osim.ro/despre_noi/comunicate_relpress.php.